

Postanowienie z dnia 11 lutego 2002 r.

I PKN 666/01

Burmistrz działający w imieniu gminy jako organu założycielskiego szkoły (art. 91d pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) może samodzielnie ustanowić pełnomocnika procesowego występującego w sprawie dotyczącej roszczenia wywiedzionego z art. 22 ust. 1 tej ustawy.

Sędzia Sądu Najwyższego Teresa Flemming-Kulesza

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 lutego 2002 r. sprawy z powództwa Krystyny S. przeciwko Szkole Podstawowej [...] w K. i Gminie K. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powódki i pozwanej Szkoły Podstawowej [...] w K. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 16 maja 2001 r. [...]

o d r z u c i ł kasację strony pozwanej,

o d m ó w i ł przyjęcia do rozpoznania kasacji powódki.

U z a s a d n i e n i e

Krystyna S., po ostatecznym sprecyzowaniu żądań, domagała się - pozywając Szkołę Podstawową [...] w K. i Gminę K. - uznania za nieuzasadnione wypowiedzenia warunków pracy i płacy z 25 maja 2000 r., zobowiązania Gminy do uzupełnienia jej zatrudnienia do wymiaru pełnego etatu oraz uznania za bezskuteczne wypowiedzenia z 13 czerwca 2000 r., a także zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

Pozwani - Szkoła Podstawowa [...] w K. i Gmina K. - wnieśli o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kłobucku wyrokiem z dnia 27 października 2000 r. przywrócił powódkę do pracy w pozwanej Szkole Podstawowej na stanowisku nauczyciela w wymiarze ½ obowiązującego wymiaru zajęć z wynagrodzeniem propor-

cjonalnym do czasu pracy (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2), oddalił powództwo w stosunku do Gminy K. (pkt 3) i orzekł o kosztach procesu (pkt 4).

Powódka wniosła apelację od tego wyroku „w części odnośnie pkt 1 wyroku - tj. nie przywrócenia do pracy w wymiarze łącznie 1-go etatu”, „w całości odnośnie pkt 2 - tj. oddalenia powództwa w pozostałym zakresie ½ etatu” oraz „w całości odnośnie pkt 3 - tj. oddalenia powództwa w stosunku do Gminy K.”. We wnioskach apelacji domagała się zmiany zaskarżonego wyroku „w ten sposób, że Sąd wyrokiem zobowiązuje pozwanego ad. 2, tj. Gminę K. do wydania odpowiednich decyzji nakazujących dyrektorom podległych szkół, a zwłaszcza Szkole Podstawowej [...] i Gimnazjum w K. uzupełnienie mojego zatrudnienia do pełnego etatu” albo „uznania oświadczenia pracodawcy z dnia 25.05.00, tj. Szkoły Podstawowej [...] (pozwanego ad.1), zatytułowanego, wypowiedzenie warunków umowy o pracę za bezskuteczne i przywrócenie mnie do pracy na pełny etat w Szkole Podstawowej [...] w K.”.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że przywrócił Krystynę S. do pracy w pozwanej Szkole na poprzednich warunkach na stanowisku nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy, oddalił apelację powódki w pozostałym zakresie w stosunku do pozwanej Gminy K., orzekł o kosztach procesu i odrzucił apelację w zakresie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

Sąd drugiej instancji uznał, że wypowiedzenie zmieniające warunki pracy i płacy było niedopuszczalne w stosunku do mianowanego nauczyciela i nie mogło ono - wbrew odmiennemu pogładowi Sądu Rejonowego - być potraktowane jako oferta zatrudnienia w „ograniczonym czasie pracy” (ograniczenia wymiaru zatrudnienia). Z tego względu uzasadniona była zmiana wyroku w części orzekającej o przywróceniu do pracy. Oddalenie apelacji w stosunku do Gminy K. Sąd Okręgowy uzasadnił tym, że w jego ocenie to szkoła, a nie gmina jest pracodawcą nauczycieli, a ponadto możliwość nałożenia przez organ prowadzący szkołę obowiązku podjęcia przez nauczyciela pracy w innej szkole w celu uzupełnienia tygodniowego wymiaru zajęć dydaktycznych nie stwarza roszczenia po stronie nauczyciela. Organ prowadzący nie ma też obowiązku zatrudnienia nauczyciela likwidowanej szkoły w innej placówce oświatowej jemu podległej.

Kasacje od tego wyroku wniosły obie strony.

Kasacja strony pozwanej opiera się na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 91 Karty Nauczyciela w związku z art. 45 § 2 Kodeksu pracy oraz art. 22 Karty Nauczyciela w związku z art. 22 ust. 2 Karty i zawiera wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania lub o jego zmianę i „utrzymanie w mocy wyroku Sądu I Instancji”. Kasacja nie zawiera przedstawienia okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie. Obowiązek przedstawienia tych okoliczności wynika z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.. W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że warunki, jakim ma odpowiadać kasacja określone w paragrafie 1 art. 393³ k.p.c., w przeciwieństwie do tych, o których traktuje paragraf 2, mają naturę elementów konstrukcyjnych tego szczególnego środka zaskarżenia. Brak któregośkolwiek z tych elementów skutkuje uznaniem niedopuszczalności kasacji, bez wzywania wnoszącego kasację do jej uzupełnienia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2000 r. II CKN 1385/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 51). Kasacja strony pozwanej, jako niedopuszczalna, podlegała więc odrzuceniu na podstawie art. 393⁷ § 2 w związku z art. 393⁵ k.p.c.

Natomiast kasacja powódki zaskarżająca wyrok w części oddalającej apelację wobec pozwanej Gminy K. i odrzucającej apelację „o zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy” powołuje się na obie podstawy. W zakresie podstawy z art. 393¹ pkt 2 zarzuca się w niej naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., art. 233 §1 k.p.c. oraz art. 477¹ § 1 i § 1¹ k.p.c. w związku z art. 477 k.p.c., które to uchybienia „mogły mieć wpływ na ostateczny wynik postępowania”. Podniesiono też zarzut naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, „a zwłaszcza” art. 18 ust. 1 i 4, art. 19 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 22 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela w związku z art. 8 k.p., art. 23¹ k.p. w związku z art. 91c Karty Nauczyciela i art. 5 k.p. w związku z art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz art. 32 ustawy o związkach zawodowych w związku z art. 38 i art. 23² k.p.

W uzasadnieniu kasacji podniesiono, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, ponieważ pełnomocnicy pozwanych byli nienależycie umocowani i ustanowieni niezgodnie z art. 87 § 2 k.p.c., oraz że przewodniczący składu orzekającego w Sądzie Okręgowym zamieszkuje w K., a jego żona pracuje w jednej ze szkół na terenie pozwanej Gminy, zatem „istnieć może domniemanie braku bezstronności sędziego wobec pozwanej Gminy”. Powołano się też na rozbieżności w orzecznictwie sądów, wskazując na wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego o sygnaturach II SA 3057/00 i II SA 2993/00 oraz uchwałę Sądu Najwyższego III ZP 15/00, w których

rzekomo uznano gminę za pracodawcę nauczycieli. Sąd Najwyższy uznał kasację powódki za dopuszczalną, gdyż aczkolwiek Sąd Okręgowy uwzględnił jeden z dwóch alternatywnych wniosków apelacji, to zaskarżony wyrok zawiera oddalenie apelacji w stosunku do pozwanej Gminy, istnieje zatem substrat zaskarżenia. Kasacja zawiera też przedstawienie okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie, chociaż nie w wydzielonej jej części.

Kasacja powódki nie powinna być jednakże przyjęta do rozpoznania.

Podnoszona w kasacji rzekoma rozbieżność orzecznictwa nie może mieć w tej sprawie żadnego znaczenia, gdyż roszczenie powódki skierowane przeciwko Gminie K. nie było wyprowadzone z jej obowiązków jako pracodawcy, lecz z obowiązków organu prowadzącego szkołę. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że powódka domagała się od Gminy zapewnienia jej uzupełnienia w innej szkole liczby godzin pracy do uzyskania pełnego (obowiązkowego) wymiaru zajęć (art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela). Takie roszczenie było przedmiotem rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji i nie mogło ulec później rozszerzeniu ani powiększeniu o nowe żądania (art. 383 k.p.c.). Wskazywana rzekoma rozbieżność orzecznictwa nie dotyczyła istotnych przesłanek zaskarżonego rozstrzygnięcia, chociaż Sąd Okręgowy wypowiedział się w uzasadnieniu na ten temat. Niezależnie od tych stwierdzeń, z orzeczeń których sygnatury wskazano w kasacji nie wypływa (w ocenie Sądu Najwyższego) pogląd przydający gminom przymiot pracodawcy nauczycieli.

Nie zachodzi też zarzucana nieważność postępowania. Zarzuty odnoszące się do wątpliwości co do bezstronności sędziego, abstrahując od ich oceny, w żadnym razie nie odpowiadają przesłankom wyłączenia sędziego z mocy prawa wymienionym w art. 48 k.p.c., a tylko udział w składzie sądu sędziego wyłączonego z mocy ustawy skutkuje nieważnością postępowania. Bezpodstawnie zarzuca się też nienależyte umocowanie pełnomocnika pozwanych, którym był ten sam radca prawny. Gmina ustanowiła pełnomocnika działając przez burmistrza i jego zastępcę [...]. Ustanowienie przez samego burmistrza pełnomocnika działającego w imieniu Gminy na pierwszej rozprawie w Sądzie Rejonowym nie świadczy o jego nienależytym umocowaniu, wbrew sugestiom kasacji. Burmistrz w imieniu Gminy samodzielnie sprawuje funkcje organu założycielskiego przewidziane w art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela (co wynika z art. 91 d pkt 3 Karty), a zatem mógł w jej imieniu w sporze dotyczącym tych kompetencji podejmować czynności procesowe. Dyrektor pozwanej Szkoły działając w jej imieniu udzielił pełnomocnictwa temu samemu radcy prawnemu (po

zawarciu z nim umowy zlecenia), co jest zgodne z art. 87 § 1 k.p.c. Radca prawny nie działał na podstawie art. 87 § 2 k.p.c., a więc niezrozumiały jest zarzut kasacji odnoszący się do tego przepisu. Ponadto należy zwrócić uwagę na to, że nieważność postępowania uniemożliwia odmowę przyjęcia kasacji tylko wówczas gdy zachodzi w postępowaniu drugoinstancyjnym.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy uznał, że kasacja powódki nie powinna zostać przyjęta do rozpoznania (art. 393 k.p.c.).

=====